

Міністерство освіти і науки України

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»**

Кафедра української мови та літератури

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФОЛЬКЛОР

підготовки здобувачів ступеня вищої

освіти бакалавр

спеціальності 014 Середня освіта (українська мова і література)

спеціалізації Українознавство, Шкільне бібліотекознавство,

Художня культура, Позашкільна освіта

Слов'янськ – 2016р.

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО КАФЕДРОЮ української мови та літератури

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ:

канд. філол. наук, доцент кафедри української мови та літератури
Жижченко Л. Б.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

канд. філол. наук, доцент кафедри теорії і практики початкової освіти
Сиротенко В. П.

канд. філол. наук, доцент кафедри російської мови та літератури
Казаков І. М.

Рекомендовано до впровадження
науково-методичною радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“10” травня 2016 р.
протокол № 3

Перший проректор

_____

О. Г. Набока

ВСТУП

Навчальна програма дисципліни «Фольклор» складена відповідно до освітньої програми та навчального плану підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр за спеціальністю 014 Середня освіта (українська мова і література).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є унікальність українського фольклору, його специфіка та жанрова система.

Міждисциплінарні зв'язки: вступ до літературознавства, історія української та зарубіжної літератури, історія України, етнографія України (українознавство), мистецтво, історія свого народу, культура України.

Програма навчальної дисципліни містить такі змістові модулі:

1. Своєрідність фольклору та проблеми фольклористики.
2. Система фольклорних жанрів.

1. Мета і завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «Фольклор» є: засвоєння фольклорної спадщини України, процесів модифікації фольклорних жанрів, особливостей усної народної творчості кожного історичного періоду.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Фольклор» є виявлення генетичного зв'язку між дописемною та писемною словесно-художньою творчістю, осмислення аналізу здобутків писемної літератури та фольклору; здійснення літературознавчого та історико-культурного аналізу фольклорних творів; аналіз сучасних фольклоротворчих процесів у контексті вітчизняної культури; ознайомлення здобувачів з методикою збирання фольклорних творів.

1.3. За результатами вивчення дисципліни у здобувачів повинні бути сформовані такі компетентності:

загальні:

1. Соціокультурна компетентність:

– розуміти роль культури, науки в розвитку цивілізації, їх співвідношення і пов'язаних з ними сучасних соціальних і етичних проблем, цінності наукової раціональності та її історичних типів, знати структуру, форми і методи наукового пізнання, їх еволюцію;

– знати форми і типи культур, основні культурно-історичні світові центри і регіони, закономірності їх функціонування і розвитку, знати історію культури України, її місце в світовій культурі і цивілізації;

– бути обізнаним у найважливіших галузях і етапах розвитку гуманітарного і соціально-економічного знання, основних наукових школах, напрямках, концепціях, джерелах гуманітарного знання і видах роботи з ними;

– вміти аналізувати в загальних рисах основні економічні події в своїй країні і за її межами, знаходити і використовувати інформацію, необхідну для орієнтування в основних поточних проблемах економіки;

– знати права і свободи людини і громадянина, вміти їх реалізувати у різних сферах життя, знати Конституцію України;

– мати уявлення про наукові, філософські і релігійні картини світу, сутність призначення і сенс життя людини, про різноманітність людського пізнання, співвідношення істини і помилки, безвір'я і віри, раціонального та ірраціонального в людській уяві, особливості функціонування знання в сучасному суспільстві, про естетичні цінності, їх значення в творчості і повсякденному житті, вміти орієнтуватися в них;

– сприймати і розуміти різні жанри мистецтва (художню літературу, живопис, музику).

2. Інформаційна компетентність:

– вміти користуватися сучасними інформаційними технологіями;

– вільно орієнтуватися у стрімкому потоці наукової інформації, вести особистий науковий пошук за допомогою різних інформаційних систем;

– вміти користуватися електронними носіями для ведення навчальної документації середньої та старшої школи;

– бути обізнаним та вміти вільно користуватися інформаційними системами: бібліотеками, каталогами, архівами, локальними та глобальними мережами для ефективного пошуку та структурування інформації.

3. Комунікативна компетентність:

– знаходити засоби виражати особисте ставлення учителя-гуманіста до культурно-естетичних проблем;

– вміти виражати і обґрунтовувати свою позицію з питань, які стосуються до історичного минулого;

– сензитивність до можливостей адаптації матеріалу відповідно до умов загальноосвітніх навчальних закладів;

– уміння застосовувати різні методичні ситуації в залежності від навчального контексту;

– уміти в практичній діяльності застосовувати знання етикету і дотримання етики ділового спілкування;

– вільно володіти українською мовою як державною і як мовою професійного та повсякденного спілкування з учнями, іноземними мовами;

– використовувати вербальні і позамовні засоби комунікації, техніки взаємодії в комунікаційних актах зі школярами, батьками, колегами, адміністрацією школи.

4. Здоров'язбережувальна компетентність:

– розуміти природу психіки, знати основні психологічні функції та їх фізіологічні механізми, співвідношення природних і соціальних факторів у становленні психіки, розуміти значення волі й емоцій, потреб і мотивів;

– вміти дати психологічну характеристику особистості (її темпераменту, здібностей), інтерпретацію власного психічного стану, володіти найпростішими способами саморегуляції;

– розуміти співвідношення впливу спадковості і соціального середовища, ролі і значення національних і культурно-історичних факторів у навчанні і вихованні;

– впроваджувати в навчально-виховний процес здоров'язбережувальних освітніх технологій через усвідомлення ідей здоров'язбереження та здоров'яформування, до розвитку в учнів активної мотивації щодо необхідності дбайливого ставлення до власного здоров'я;

– здійснювати моніторинг показників індивідуального фізичного й психічного розвитку школяра, на основі знань про його вікові анатомо-фізіологічні особливості, теорію спадковості, фактори ризику прогнозувати можливі зміни здоров'я і проводити відповідні психолого-педагогічні чи коригувально-реабілітаційні заходи;

– попереджати виникнення небезпечних для здоров'я ситуацій, у разі потреби ліквідувати чи уникати їх наслідків;

– вміти надавати долікарняну допомогу з різних видів уражень: травматичних, термічних, хімічних, радіаційних та ін.

5. Акмеологічна компетентність:

– застосовувати теоретичні знання й практичні навички для оволодіння основами теоретичних філологічних дисциплін;

– використовувати знання, уміння й навички, професійно профільовані знання в галузі філологічних наук;

– володіти способами самостійного опанування знань, вміти реалізувати отримані знання в професійній діяльності на практиці;

– розуміти смисл взаємозв'язків духовної, біологічної і соціальної основ в людині, ставлення людини до природи і протиріч, які виникли в сучасну епоху технічного розвитку і кризи існування людини в природі;

– мати уяву про сутність свідомості, її взаємовідносин з підсвідомим, про роль свідомості і самосвідомості в поведінці, спілкуванні і діяльності людей, формуванні особистості;

– поєднувати практичну і професійно-педагогічну цілі з реалізацією виховної загальноосвітньої та розвиваючої функцій;

– бути готовим реалізувати одержану підготовку в своїй майбутній діяльності.

спеціальні:

1. Психолого-педагогічна компетентність

– усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що утримуються на кращих світових національних педагогічних здобутках минулого та сучасності.

2. Фундаментально-прикладна компетентність

– уміти працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язних наукових проблем, пропонувати свої варіанти вирішення, узагальнювати і класифікувати емпіричний матеріал;

– опанувати систему сучасних прагматичних знань про структуру, закономірності та найважливіші аспекти мовної, в тому числі міжкультурної комунікації.

– мати базову теоретичну та практичну підготовку з української мови та літератури.

3. Методична компетентність

– володіти основними правилами оформлення ділової документації українською мовою;

– дотримуватись норм сучасної літературної мови.

На вивчення навчальної дисципліни відведено 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Своєрідність фольклору та проблеми фольклористики

Тема 1. Фольклор як одна із галузей національної культури.

Змістовий 2

Система фольклорних жанрів

Тема 1. Жанри українського фольклору.

Тема 2. Пісенна народна творчість.

Тема 3. Український героїчний епос: думи.

Тема 4. Казка як один із основних жанрів народної творчості.

Тема 5. Неказкова проза.

3. Рекомендована література

Основна

1. Гуйзанюк К. Українська література : підручник для 6 кл. загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою / К. Гуйзанюк, В. Бузинська, С. Тодорюк. – Львів : Світ, 2006. – 228 с.

2. Давидюк В. Вибрані лекції з українського фольклору / В. Давидюк. – Луцьк : Твердиня, 2010. – 448 с.

3. Дудіна Т. К. Українська література. 6 клас : підручник / Т. К. Дудіна, А. О. Панченков. – К. : А.С.К., 2006. – 288 с.

4. Івасюк О. Українська література : підручник для 5 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою / О. Івасюк, Н. Гуйванюк, В. Бузинська. – Львів : Світ, 2005. – 216 с.

5. Кафарський В.І. Етнологія : підручник / В. І. Кафарський, Б. П. Савчук. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 432 с.

6. Лановик М. Вивчення української усної народної творчості у вищій школі / М. Лановик, З. Лановик // Вища школа. – 2001. – № 6. – С. 38–45.

7. Лановик М. Українська усна народна творчість : підручник / М. Лановик, З. Лановик. – К. : Знання–Прес, 2006. – 591 с.

Допоміжна

1. Мовчан Р. В. Українська література : підручник для 5-го класу загальноосвітніх навчальних закладів / Р. В. Мовчан. – К. : Генеза, 2005. – 240 с.

2. Сайт «Весела абетка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.abetka.ukrlife.org

3. Сковорода Г. С. Світ ловив мене, та не впіймав / Г. С. Сковорода. – Харків : Фоліо, 2006. – 607 с.

4. Сценко Б. Історія першого видання «Слова о полку Ігоревім» / Б. Стеценко // Слово о полку Ігоревім / у перекладі Б. Яценка. – К. : Видавництво імені Олени Теліги, 2006. – С 279–297.

5. Теорія фольклору / О. Марчун [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ref.net.ua/work/det-14258.html>.

6. Українське народознавство : навч. посібник / за ред. С. П. Павлюка. – К. : Знання, 2006. – 568 с.

4. Форма підсумкового контролю результатів навчання: залік.

5. Засоби діагностики результатів навчання:

усні й письмові відповіді, самостійна робота, творчі письмові завдання, твори напам'ять, реферати.

